

CONSTRUCTION

ОБҐРУНТУВАННЯ НОРМАЛІЗАЦІЇ СТАНУ ПОВІТРЯНОГО СЕРЕДОВИЩА В СУЧАСНОМУ КОРИВНИКУ ПОЛЕГШЕНОЇ КОНСТРУКЦІЇ В ПЕРІОД ЛІТНЬОЇ СПЕКИ

Високос М. П.

*доктор ветеринарних наук, професор,
професор кафедри технології переробки продукції тваринництва
Дніпровського державного аграрно-економічного університету*

Пугач А. М.

*доктор наук з державного управління, професор,
завідувач кафедри менеджменту, публічного управління та адміністрування
Дніпровського державного аграрно-економічного університету*

Іжболдіна О. О.

*кандидат сільськогосподарських наук, доцент,
доцент кафедри технології виробництва продукції тваринництва
Дніпровського державного аграрно-економічного університету*

Милостивий Р. В.

*кандидат ветеринарних наук, доцент,
кафедри технології переробки продукції тваринництва
Дніпровського державного аграрно-економічного університету
м. Дніпро, Україна*

Мінливі погодні умови, пов'язані з глобальними кліматичними змінами, стають істотною проблемою для здоров'я людини та добробуту тварин навіть в регіонах з помірним кліматом [1-2]. Приміщення полегшеної конструкції вважають найбільш прийнятними як з точки зору виробництва молока, так і здоров'я корів [3]. Проте через великі габарити, передбачені в них системи вентиляції через бокові штори і світлоаераційні ліхтарі здатні забезпечити необхідні параметри повітряного середовища лише у вузькому діапазоні зовнішніх температур. Проблеми в функціональності таких приміщень зазвичай виникають взимку при температурі нижчій за -15°C , коли гноєві проходи починають замерзати та в період літньої спеки, коли вона значно піднімається в місці відпочинку тварин [4-5]. Причиною прорахунків є активне впровадження нових зарубіжних технологій та обладнання без врахування кліматичних особливостей регіону, що призводить до непередбачених відхилень реальних параметрів повітряного середовища від розрахункових та необґрунтованого використання потужностей вентиляційних систем.

Метою роботи було оцінити стан комфорту тварин в приміщенні шляхом розрахунку температурно-вологісного індексу для подальшої ефективної нормалізації мікроклімату. Дослідження проведені в ТОВ «МВК «Єкатеринос-

лавський» Дніпропетровської області, що є високотехнологічним інноваційним молочним комплексом із утримання швіцької породи. Корови розміщені в сучасних корпусах на 600 голів дійного стада. У кожному з них передбачене дворядне розміщення стійл (1,2×2,5 м) у чотирьох секціях (по 150 голів). Спеціальні гумові матраци створюють комфортні умови для відпочинку. Розміри приміщень в осях становлять 240,0×32,4 м. Бічні стіни висотою 3,0 м мають залізобетонну основу (заввишки 0,4 м) із кріпленням брезентових штор. Додаткове денне і нічне (інфрачервоне) освітлення забезпечує необхідний світловий режим в приміщенні. Дах двоскатний, виконаний із сандвіч-панелей, що дозволяє підтримувати відносну постійність температури в корівнику, запобігаючи його надмірному перегріванню чи охолодженню. Висота приміщення в коньку становить 9 м. У спекотний період для посилення повітрообміну включаються вентилятори великого діаметру. Кожна технологічна секція обладнана окремими годівницями з сіллю, крейдою та содою, що дозволяє тваринам їх вільно споживати за потребою. В міжстійлових проходах розміщені групові автонапувалки із підігрівом води взимку. Гній з проходів видаляється мобільним засобом (Bobcat S250) коли тварини знаходяться в дольній залі.

Дослідження проведені в червні 2018 року. Температурно-вологісний стан в приміщенні і зовнішнього середовища оцінювали за допомогою термогігрометра Ambient Weather WS-10 (Ambient LLC, USA) впродовж більш як 30 годин безперервно з фіксуванням показників датчиків кожні 5–20 хв. Бічні штори в приміщенні були постійно відкритими. Вентилювання приміщення відбувалося природнім шляхом (потужні вентилятори не працювали). Дистанційні датчики (F007TH) розміщували на рівні відпочину тварин з південно-східної і північно-західної сторін та в центральній частині. Панель термогігрометра WS-10 розміщували зовні приміщення в затінку. Стан комфорту для корів визначали розрахунком температурно-вологісного індексу (ТВІ) [6-7]. За час спостережень температурні коливання зовнішнього повітря зафіксовані в межах від +16,6 до +37,2 °С, а відносної вологості – від 19 до 81 %.

Встановлено, що впродовж доби, коливання ТВІ зовні приміщення відбувалися в межах від 61,4 до 80,6 од. В приміщенні цей показник варіював від 63,7 до 82,8 од. При цьому різниця між середнім значенням ТВІ зовні і всередині приміщення становила близько 1,5 од. Максимальна різниця за величиною ТВІ спостерігалася в нічні і, особливо, у ранкові години, коли цей показник в приміщенні був вищим на 3,2–5,1 одиниць, ніж зовні. Однак в період спеки (з 12:00 до 16:00 год.), відмінності в показниках ТВІ зовнішнього і внутрішнього повітря становили лише 0,1–1,5 од., при цьому його значення були вищими зовні приміщення. В самому ж корпусі максимальна різниця за цим показником між окремими частинами приміщення впродовж доби становила: в нічний час (0:00-2:00) – 5,1; вранці (3:00-11:00) – 1,7; в обід (12:00-15:00) – 1,6 та ввечері (16:00-23:00) – 3,2. Хоча середнє значення температурно-вологісного індексу в південно-східній, центральній і північно-західній частинах суттєво не відрізнялося і складало відповідно $72,5 \pm 0,96$; $72,4 \pm 1,03$ та $73,9 \pm 0,90$. Тобто з північно-західної сторони показник ТВІ на 1,4–1,5 од. був вищим, ніж в інших частинах приміщення.

Виходячи з отриманих даних, впродовж доби корови, які знаходилися в центральній та південно-східній частинах приміщення могли відчувати дискомфорт впродовж 18 год., в північно-західній – 22 год. При цьому показники ТВІ, що відповідали стресовому стану тварин зовні приміщення (в затінку) зафіксовані лише впродовж 16 годин. Виявлені відмінності щодо нерівномірного розподілу температур та відносної вологості в приміщенні ми пов'язуємо із його конструктивними особливостями та розташуванням відносно сторін світу. Отримані дані вказують на необхідність додаткового застосування активного вентилявання не тільки в спекотний період, а й інші години доби, залежно від зони приміщення.

Таким чином, температурно-вологісний стан в корівнику полегшеного типу відрізнявся від зовнішнього середовища. Різниця середніх температур повітря в приміщенні та зовні впродовж доби становила 0,2–4,0 °С. Відносна вологість повітря відрізнялася на 0,7–6,8 %. Розподіл цих параметрів мікроклімату в корівнику був нерівномірним. Відмінності за температурою та відотною вологістю повітря в окремих його частинах складала 1,1–3,6 °С та 6,8–11,8 %. Різниця між середнім значенням ТВІ в приміщенні і зовні складала 1,5 од., за максимальної різниці між окремими його частинами впродовж доби в 1,6–5,1 од.

Література:

1. Bettencourt Pires M.A., Vilemar Magalhaes J., Gupta P.D. Heat waves in non-conventional areas, climate change and disease load: A review. *Journal of Cell and Tissue Research*. 2016. Vol. 16. P. 5705–5711.
2. Mylostyvyi R.V., Sejian V. Welfare of dairy cattle in conditions of global climate change. *Theoretical and Applied Veterinary Medicine*. 2019. Vol. 7. P. 47–55. DOI:10.32819/2019.71009
3. Формирование микроклимата в животноводческих помещениях различного типа для содержания лактирующих коров / А.Ф. Трофимов и др. *Ученые записки УО Витебская ордена Знак почета государственная академия ветеринарной медицины*. 2014. Т. 50. № 2-1. С. 331–335.
4. Teye F., Nautala M., Pastell M. et al. Microclimate in cowsheds in Finland and Estonia. ISAH-2007 in Tartu, Estonia. 2007. https://www.isah-soc.org/userfiles/downloads/proceedings/Proc_ISAH_2007_Volume_I/14_Teye.pdf
5. Мероприятия по стабилизации микроклимата в животноводческих помещениях в жарких погодных условиях / Р.В. Милостивый, М.П. Высокос, Е.В. Прилуцкая, В.А. Тихоненко. *Приоритетные и инновационные технологии в животноводстве – основа модернизации агропромышленного комплекса России*. Ставрополь, 2016. С. 291–295
6. Mylostyvyi R., Chernenko O., Lisna A. Prediction of comfort for dairy cows, depending on the state of the environment and the type of barn. In *Development of Modern Science: The Experience of European Countries and Prospects for Ukraine: Monograph*. Riga: Baltija Publishing, 2019. P. 394–410.
7. Mylostyvyi R., Chernenko O. Correlations between environmental factors and milk production of Holstein cows. *Data*. 2019. Vol. 4. № 3. P. 103. DOI: 10.3390/data4030103